

FOURTH SESSION
CHAIRMAN: PROF. DR. NERMİN ERSOY
21 MAY 2014 WEDNESDAY 16.30-17.45

MALÛMAT GAZETESİNDE SAĞLIKLA İLGİLİ HABERLER (1895-1903)

Sezer Erer¹

¹ Assist. Prof., Uludağ University, Faculty of Medicine, Dept. of History of Medicine and Ethics, Bursa, sezer@uludag.edu.tr

Yazının bulunması ile birlikte gelişen haberleşme, gazete ve dergi gibi süreli yayınların çıkarılmasını teşvik etmiş; matbaanın bulunması ve yaygınlaşmasıyla birlikte habere olan ilgi ve okuma oranı da artış göstermiştir. Süreli yayınların basımı resmi olarak 17. yüzyılda başlamıştır. Türk basını ise ilk defa 1727 yılında, İbrahim Müteferrika tarafından kurulan matbaa ile başlamış; ilk gazete Fransızlar tarafından çıkarılmışsa da, ilk Türkçe gazete (*Takvim-i Vakayi*) 1831 yılında basılmıştı. Osmanlı döneminde sağlıkla ilgili ilk Türkçe yayın ise 1849 yılında yayımlanmaya başlayan *Vakayi-i Tıbbiye* olmuş, bunu çeşitli süreli yayınlar takip etmiştir. Osmanlı döneminde özellikle 19. yüzyılda artmaya başlayan süreli yayınlar, insanların güncel haberleri ve dünyadaki olayları takip etmelerine yardım etmiş, döneme ait ulusal ve uluslararası bilgilere ulaşma imkânı sağladığı gibi sağlıkla ilgili bilgiler almalarında da önemli bir kaynak olmuşlardır. Bildiride ele alınan Malûmat Gazetesi, Osmanlı basınında önemli yer tutan ve sadece İstanbul'da değil, Anadolu'nun diğer illerinde ve yurt dışında da aboneliklere sahip olan bir gazetedir. Gazetenin Artin Asaduryan ve Mehmet Tahir olmak üzere iki imtiyaz sahibi olmuştur. Bildiride, gazete içerisinde yer alan sağlık ile ilgili haberlerin incelenmesi ve bunun tıp tarihi açısından öneminin vurgulanması amaçlanmıştır.

Malûmat gazetesinin 23 Mayıs 1895 (R. 11 Mayıs 1311) – 2 Temmuz 1903 (R. 19 Haziran 1319) tarihleri arasında çıkmış olan 391 sayısı bulunmaktadır. Gazetenin Milli Kütüphane Süreli Yayınlar Bilgi Sisteminde (www.surelimillikutup.org) 1960 SB 116 yer numarası ile yer alan 391 sayısı içerisindeki haberlerden sağlık ile ilgili olanlara site üzerinden ulaşılarak incelenmiştir.

Gazetenin yayımlanan 391 sayısında dönemin siyasi olayları dışında askerlik, sanat, fen, edebiyat, eğitim vb konular yanı sıra sağlık alanlarında da (tıp, veteriner hekimlik) yazılar yer almıştır. Yazıların yanı sıra gazete sayfaları içerisinde hastaneler, hastalıklar ve uygulanan ameliyatlara ilgili fotoğrafların olduğu ve gazetenin ilave sayfalarında bu fotoğraflarla ilgili bilgilerin verildiği görülmüştür.

Döneme ait sağlık gazete ve dergilerinin yanı sıra sadece halka yönelik Malûmat gazetesinin incelenmesinin, döneme ait sağlık ile ilgili bilgileri vermesi yanında Osmanlı Devleti sınırları içerisindeki sağlık hizmetleri ile ilgili de bilgileri vermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma ile Osmanlı döneminde halka yönelik sağlık haberleri hakkında bilgi edinilmeye ve bunun tıp ve sağlık tarihi açısından önemi vurgulanmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Malumat; Gazete; Sağlık haberi; Sağlık tarihi

HEALTH RELATED NEWS IN THE MALÛMAT NEWSPAPER (1895-1903)

With the invention of writing, developing communication has encouraged the publication of periodicals such as newspapers and magazines. The invention and widespread use of the printing press has also enhanced the rate of reading and the interest in the news. The periodicals have officially begun to be published in the 17th century. Turkish media has been started with the establishment of printing press in 1727 by *İbrahim Müteferrika*. Although the first newspaper in the Ottoman Empire has been published by the French minorities, the first Turkish newspaper (*Takvim-i Vakayi*) has been published in 1831. *Vakayi-i Tibbiye*, the first Turkish medical publication, has begun to be published in 1849 and various periodicals have followed it. During the Ottoman period, especially in the 19th century, with the increase in the number of periodicals such as newspapers and journals, people have the chance to follow up the daily and current news, and also health news national and worldwide. *Malûmat* Newspaper holds an important place in the Ottoman media. It had subscribers not only in Istanbul, but also in Anatolia, other provinces and abroad. It had two franchise owners, Artin Asaduryan and Mehmet Tahir. In the paper, it's aimed to analyze the health related news at the *Malûmat* Newspaper and to highlight its importance for the history of medicine.

Malûmat Newspaper has 391 numbers published between May 23rd, 1895 – July 2th, 1903. Health related news of the *Malûmat* Newspaper's 391 numbers have been analyzed online at National Library of Turkey Periodicals Information System (www.surelimillikutup.org) with the call number 1960 SB 116.

Malûmat newspaper has published articles on military, art, science, literature, education etc. also articles on health (medicine, veterinary medicine) excluding political events in its 391 numbers. In addition to the published articles, the newspaper has published photographs on hospitals, diseases and operations with their explanations at the end.

Reviewing *Malûmat* newspaper, along with health related publications of the period, has the importance for achieving information on periodical health knowledge and also health services among the boundaries of Ottoman Empire. In this study, it's aimed to achieve information on health related news in the Ottoman period and to emphasize its importance in terms of the history of medicine and health.

Keywords: Malumat; Newspaper; Health related news; History of health